

OR

C-237/19 -1

A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
v é g z é s e

Az ügy száma: Pfv.IV.21.920/2017/3.

A tanács tagjai:

Dr. Baka András a tanács elnöke
Dr. Kovács Zsuzsanna előadó bíró
Dr. Pataki Árpád bíró

A kérelmező:

Gömböc Kutató, Szolgáltató és Kereskedelmi Kft. (1111 Budapest, Budafoki út 10/A.)

A kérelmező képviselője:

Oppenheim Ügyvédi Iroda (1053 Budapest, Károlyi u. 12., ügyintéző: dr. Mező Barnabás ügyvéd)

Az eljárás tárgya:

Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala védjegybejelentést elutasító határozatának megváltoztatása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

A kérelmező

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 8.Pkf.25.181/2017/4.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 3.Pk.22.729/2016/7.

Rendelkező rész

A Kúria az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezi a következő kérdésekben:

1) A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2008. október 22-i 2008/95/EK Irányelv 3. cikk (1) bekezdés e) pontjának második francia bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy kizárólag valamely áru formájából álló megjelölés esetén

a) kizárólag a lajstromban szereplő grafikai ábrázolás alapján vizsgálható, hogy a forma a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges, vagy

b) figyelembe vehetők a releváns fogyasztók észlelései is?

Vagyis figyelembe vehető-e, hogy a releváns fogyasztók számára ismert: az oltalmazni kért forma a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges.

2) A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2008. október 22-i, 2008/95/EK Irányelv 3. cikk (1) bekezdés e) pontjának harmadik francia bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a kizáró ok alkalmazható az olyan, kizárólag az áru formájából álló megjelölésre, amely esetében a vásárlónak a grafikailag ábrázolt áruval kapcsolatos észlelései vagy ismeretei figyelembe vételével állapítható meg, hogy a forma az árunak jelentős értéket

A Bíróság nyilvántartásába bejegyezve a	1109842	szám alatt
Luxembourg,	2019 -03- 20	A hivatalvezető nevében
Fax/E-mail:		Po [Signature]
Benyújtva:	2019.03.19.	Illéssy István tanácsos

CURIA GREFFE
Luxembourg
Entre 19. 03. 2019

Pfv.IV.21.920/2017/3.

kölcsönöz?

3) A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2008. október 22-i, 2008/95/EK Irányelv 3. cikk (1) bekezdés e) pontjának harmadik francia bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a kizáró ok alkalmazható az olyan megjelölésre, amely kizárólag olyan formából áll,

- a) amely egyéni jellege alapján formatervezési mintaoltalom alatt áll, vagy
- b) amelynek egyedül az esztétikai megjelenése kölcsönöz bármiféle értéket az árunak?

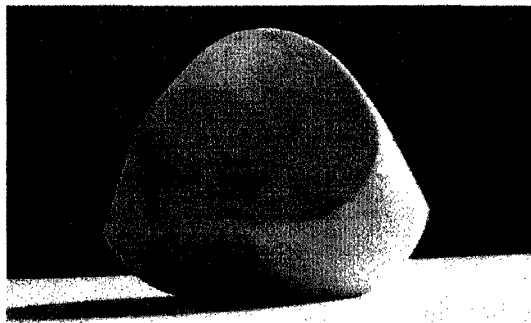
A Kúria az előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig az eljárást felfüggeszti.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A jogvita tárgya és a releváns tények

- [1] A kérelmező 2015. február 5-én térbeli megjelölés védjegykénti lajstromozását kérte a 14. osztályba sorolt dísztárgyak, a 21. osztályba tartozó üvegből és kerámiából készült dísztárgyak, és a 28. osztályba sorolt játékok árukra.

- [2] A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: Hivatal) határozatával a védjegybejelentést elutasította a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény (a továbbiakban: Vt.) 2. § (2) bekezdés b) pontjának második és harmadik fordulója alapján. A határozat indokolása szerint, a lajstromozni kért megjelölés olyan homogén testet ábrázol, amely két, egymásra merőleges szimmetriasíkból, hét símlapból és e lapokat elválasztó élekből áll. Ez a formai kialakítás a kérelmező „Gömböc” nevű áruját ábrázolja, amely egy olyan konvex, homogén anyagból készült mono-monostatikus test, amelynek pontosan egy stabil és pontosan egy instabil, azaz összesen két egyensúlyi pontja van, és a test egyensúlyi pontba való visszatérését maga a formai kialakítás biztosítja. E termékről szóló internetes oldalakon, illetve a terméknek adott nagy sajtónyilvánosságából a formai kialakítás jellemzőit és funkcióját az átlagos fogyasztók megismerték. Ezért e tudást figyelembe lehetett venni az oltalomképeség megítélése során. Ebből következően a lajstromozni kért megjelölés egy olyan térbeli testet ábrázol, amely külső kialakításának, illetve az alkalmazott homogén anyagnak köszönhetően mindig visszatér az egyensúlyi pontjába, a megjelölést alkotó test teljes formai kialakítása azt a műszaki célt szolgálja, hogy a test mindig talpra álljon.

- [3] A Hivatal a Vt. 2. § (2) bekezdés b) pontjának második fordulata szerinti kizáró ok vizsgálata során kifejtette, hogy a térbeli test teljes formai kialakítása következtében funkcionálhat olyan játékként, aminek az a rendeltetése, hogy mindig a stabil egyensúlyi pontjára billenjen vissza. A megjelölés valamennyi eleme kizárólag ezen célzott műszaki hatásnak alárendelten lett kialakítva, vagyis műszaki funkciót valósít meg. Ezért a megjelölést a 28. osztályban igényelt játékok árukra a tájékozottan és ésszerűen eljáró fogyasztó nem az áru kereskedelmi származására való utalásként fogja fel, hanem a „Gömböc” nevű test által célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges formaként érzékeli. A térbeli megjelölés lajstromozása korlátozná a versenytársak választási lehetőségét a műszaki megoldás alkalmazása tekintetében, amely elegendő a vizsgált kizáró ok alkalmazásához. Az így biztosított védjegyoltalom indokolatlanul széles körű monopóliumot is eredményezne, mert az összetéveszthetőségig hasonló formájú testek forgalomba hozatalát is akadályozná.
- [4] A 14. és a 21. osztályba sorolt dísz tárgyak áruk tekintetében a lajstromozás akadályát a Vt. 2. § (2) bekezdés b) pontjának harmadik fordulata képezi, amely szerint kizárt a megjelölés a védjegyoltalomból, ha kizárólag olyan formából áll, amely az áru értékének lényegét hordozza. A megjelölés szerinti térbeli alakzat figyelemfelkeltő kialakítású, feltűnő dizájnt testesít meg, és ez az érintett áruk értékesítésének központi eleme. A fogyasztók a dísz tárgyakat elsősorban különleges formai kialakításuk miatt vásárolják meg. Elvileg nem zárható ki a térbeli kialakítású dísz tárgyakra a védjegyoltalom megszerzése, azonban ha a formai megjelenést a feltűnő kialakítása határozza meg, okkal merül fel, hogy az áru értéke ebben a formai kialakításban rejlik.
- [5] A kérelmező megváltoztatási kérelmében az elsőfokú bíróságtól az alkalmazott kizáró okok értelmezése érdekében kérte az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) megkeresését előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése érdekében. Érdemben a határozat hatályon kívül helyezését és a Hivatalnak az eljárás folytatására utasítását kérte. A kérelmező álláspontja szerint a Hivatal tévesen vizsgálta az oltalomképeség feltételeit a „Gömböc” áru tekintetében és vett figyelembe olyan tulajdonságokat, amelyek a térbeli megjelölés ábrázolásából nem láthatók. A kizáró ok vizsgálata körében a lajstromozni kért forma és a funkcionalitás közötti tényleges oksági kapcsolat fennállása, nem pedig a fogyasztók ezzel kapcsolat észlelése és következtetése vizsgálható.
- [6] A Hivatal, figyelemmel arra, hogy a megváltoztatási kérelem elvi jelentőségű jogkérdést vetetett fel, a Vt. 77. § (1) bekezdése alapján írásbeli nyilatkozatot tett, amelyben a kérelmező előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmét indokoltnak tartotta.
- [7] Az elsőfokú bíróság végzésével a megváltoztatási kérelmet elutasította.
- [8] Az elsőfokú bíróság az árujegyzék 28. osztályba sorolt játékok, áruk tekintetében a Vt. 2. § (2) bekezdés b) pontjának második fordulata szerinti kizáró ok vizsgálata során kifejtette, hogy a test formáját az egyetlen nézetből való ábrázolás nem tárja fel maradéktalanul. A bejelentéshez csatolt különlenyomat alapján a megjelölés egy térbeli test egyetlen nézetből mutatott, színek nélküli fotó-realisztikus ábrázolása. A térbeli megjelölés körvonala püspöksüvegre emlékeztet, a felületét három (esetleg négy), egymással éleken és csúcokban találkozó, mintázat és felirat nélküli lap képezi. A megjelölés a „Gömböc” áru formáját mutatja egy nézőpontból. A Hivatal azonban tévesen azonosította a bejelentés tárgyát az ismert termék formájával. A lenyomat szerinti test szélesebb körű oltalmat jelent, amelybe speciális esetként beletartozik a „Gömböc” áru is. A megjelölést ugyanakkor anyagszerkezete, a homogenitás nem jellemzi, mert ez a jellemző grafikailag nincs megjelenítve.
- [9] Az elsőfokú bíróság a kérelmező előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló

kérelmében feltenni indítványozott kérdéseit megválaszolva a következőket fejtette ki:

- [10] A játékok áruk tekintetében a célzott műszaki hatás vizsgálata során nem azt kell vizsgálni, hogy a releváns fogyasztó miképpen észleli az áru formája és a célzott műszaki hatás közötti kapcsolatot, hanem azt, hogy az ilyen kapcsolat objektíve fennáll-e. Az adott esetben az áru formájával célzott műszaki hatás az egyetlen stabil pontba való visszaállás (talpra állás). Erre tekintettel a műszaki hatás és a forma kapcsolatának vizsgálata eredményét nem a fogyasztók értékítéleteként, hanem műszaki tényként kell rögzíteni. A lajstromozást kizáró ok abban az esetben is alkalmazható, ha a kívánt műszaki hatás más forma használatával is elérhető. Az anyagszerkezeti jellemző, miután nincs grafikailag ábrázolva, nem része a lajstromozni kért megjelölésnek. A szóban forgó kizáró ok alkalmazásának ugyanakkor nem feltétele, hogy a szükségesnek minősített formának a célzott műszaki hatás eléréséhez elegendőnek is kell lennie. A célzott műszaki hatást az anyag és annak formája együttesen biztosítja. Bármely áru anyaga megváltoztatható a forma változatlanul hagyása mellett úgy, hogy a célzott műszaki hatás már nem jöhet létre. Ezért általában igaz, hogy az áru formája szükséges, de nem elegendő feltétele a célzott műszaki hatás elérésének, ehhez ugyanis a célszerű anyagválasztásnak is teljesülnie kell. Ebből következően, ha a szóban forgó kizáró ok alkalmazásához az áru anyagszerkezeti jellemzői értékelhetők volnának, az kiüresítené a kizáró okot.
- [11] A dísz tárgyak tekintetében az elsőfokú bíróság nem értett egyet a Hivatalnak azzal az álláspontjával, hogy a tárgyi megjelölésben szereplő formának az esztétikai jellemzői kölcsönöznek jelentős értéket. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a „Gömböc” áru értékét egyrészt az a tény alapozza meg, hogy első azon gömbből származtatott és kézzelfogható testek sorában, amelyek egyszerre konvexek, homogének és mono-monostatikusak; másrészt az áru értékét a matematikához kapcsolódó tudományos kérdésekre adott, empirikus alapokon álló válasz adja. A „Gömböc” áru jellegzetes és egyedi formája ezeket az értékeket testesíti meg, függetlenül a forma esztétikai megítélésétől. A fogyasztó az árut nem mint egy szép, formatervezett tárgyat, hanem, mint a kézzel fogható matematikát keresik, ebből az okból akarják dísz tárgyként birtokolni.
- [12] A kérelmező fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta.
- [13] A másodfokú bíróság álláspontja szerint indokolatlan volt az árujegyzékben szereplő termékek tekintetében az oltalomképeséget eltérő kizáró okok szerint vizsgálni. A bejelentési kérelemhez mellékelte különlenyomatból megállapítható, hogy az igényelt oltalom egy térbeli megjelölésre vonatkozik. Az ábra a testet egy nézetből mutatja, ebből a szögből három, esetleg négy, egymáshoz éllel és csúcsokkal kapcsolódó, sima felületű, lapokkal határolt formájú tárgy vehető ki. Az ábrázolási mód arról nem ad semmilyen információt, hogy a test képen nem látható részei hogyan vannak kialakítva, és azt sem lehet egyértelműen megállapítani, hogy a térbeli alakzat szimmetrikus vagy asszimmetrikus. Ilyen helyzetben a kérelmező „Gömböc” néven ismertté vált áruját nem lehet a megjelöléssel megfeleltetni, és nem lehet figyelembe venni a talpra állás jellemzőjét sem. Az egyensúlyi helyzetbe kerülés képességével egyébként is csak matematikai számítás és kísérletezés után kifejlesztett homogén anyagszerkezetű test rendelkezik, az anyagszerkezet azonban a lenyomaton grafikailag nincs megjelenítve.
- [14] A tárgyi megjelölés ábrázolási módja semmilyen formában nem utal arra, hogy a testhez valamilyen funkcionális tulajdonságot lehetne hozzárendelni, és ilyenre az árujegyzék áruiból sem lehet következtetni. A kérelmező az árujegyzéket a 28. osztályba tartozó játékok áruk tekintetében nem szűkítette, így nem tudható, hogy az adott formának milyen funkciónak kell megfelelnie. Az adott esetben sem a lenyomat, sem az árujegyzék nem közöl információt

arról, hogy a lajstromozni kért formájú játékkal milyen módon lehet játszani, azt hogyan lehet játék céljára használni. Az árujegyzék 14. és 21. osztályba tartozó dísz tárgyak áruk esetében ugyanakkor fogalmilag kizárt a célzott műszaki hatás, mert ezek a termékek csupán a környezet szépítését szolgálják, használhatóságuk ebben ki is merül.

- [15] A másodfokú bíróság megítélése szerint, mindezek alapján az oltalomképeség feltételeit a teljes árujegyzékre vetítve, egységesen azon kizáró ok tekintetében kell vizsgálni, miszerint az olyan megjelölés kizárt a védjegyoltalomból, amely kizárólag olyan formából áll, amely az áru értékének a lényegét hordozza. Miután a lenyomatban megjelenített térbeli testhez semmilyen rejtett műszaki tulajdonság nem társítható és azzal a „Gömböc” nevű termék nem azonosítható, ezért annak tudománytörténeti jelentősége sem értékelhető. Az áru értékét a háromdimenziós test szokatlanul letisztult, nyugalmat árasztó, különleges formai kialakítása biztosítja. Így megállapítható, hogy a forma hordozza az áru értékének a lényegét, ezért a térbeli megjelölés nem részesülhet védjegyoltalomban. Az egyéni jellegre tekintettel, a külső megjelenésre megszerzett formatervezési mintaoltalom által biztosított kizárólagosság nem menthető át más oltalmi formába. A kizáró ok közérdeket szolgáló célja azzal valósul meg, ha a tipikusan más oltalmi formába tartozó jellemzőkkel rendelkező megjelölés nem részesül védjegyoltalomban.
- [16] A kérelmező a jogerős végzés ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmében változatlanul kérte az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését. A kérelmező felülvizsgálati álláspontja szerint a másodfokú bíróság lényeges eljárási szabályt sértve vizsgálta a játékok áruk vonatkozásában a Vt. 2. § (2) bekezdés b) pontjának harmadik fordulata szerinti kizáró okot. A Hivatal előtti eljárásnak nem volt tárgya annak vizsgálata, hogy a játékok áruk tekintetében a forma az áru értékének a lényegét hordozza, így ezen kizáró okra nyilatkozatot sem volt módja tenni. A másodfokú bíróság okfejtéséből, miszerint a fogyasztók a kinézetük miatt vásárolják meg a dísz tárgyakat és ez önmagában elegendő a kizáró ok alkalmazásához, az következik, hogy a dísz tárgyak formája eleve ki van zárva a védjegyoltalomból. A másodfokú bíróság az EUB joggyakorlatától eltérően, nem az árujegyzék egyes áruira vetítetten és az alkalmazott szempontok szerint vizsgálta a kizáró okok fennállását, megállapításai nem bizonyítékokon, hanem feltételezésen és alapulnak. A „Gömböc”, mint tárgy jelentőségét nem művészeti rendeltetése, hanem tudományos, matematikai szempontok határozzák meg. Ebből eredően a lajstromozni kért térbeli formával rendelkező játékot a formája nem teszi kiemelkedővé, azt a fogyasztók nem a kinézete alapján vásárolják meg, hanem azért, mert birtokolni kívánják korunk egyik legnagyobb matematikai felfedezésének szimbólumát. A dísz tárgyak áruk tekintetében az adott esetben az áru értékének lényegét nem a forma, hanem az a matematikai felfedezés hordozza, amelynek a szimbólumává vált. Ezért a játékok és a dísz tárgyak, áruk tekintetében a lajstromozni kért forma az árunak nem kölcsönöz jelentős értéket, nem hordozza az áru értékének lényegét. A másodfokú bíróság a közérdekvédelemre hivatkozással a formatervezési mintaoltalomban részesült formákat kategorikusan kizárja a védjegyoltalomból, holott a párhuzamos oltalom kizárásának jogszabályi alapja nincs.

A vonatkozó nemzeti jogszabályok

- [17] A védjegybejelentés időpontjában (2015. február 5.) hatályos, a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról 1997. évi XI. törvény (Vt.)
- [18] Vt. 1. § (1) Védjegyoltalomban részesülhet **minden** grafikailag ábrázolható megjelölés, amely alkalmas arra, hogy valamely árut vagy szolgáltatást megkülönböztessen mások áruitól vagy

Pfv.IV.21.920/2017/3.

szolgáltatásaitól.

(2) Védjegyoltalomban részesülő megjelölés lehet különösen:

d) sík- vagy térbeli alakzat, beleértve az áru vagy a csomagolás formáját;

[19] Vt. 2. § (1) A megjelölés nem részesülhet védjegyoltalomban, ha nem felel meg az 1. §-ban meghatározott követelményeknek.

(2) Ki van zárva a védjegyoltalomból a megjelölés, ha

b) kizárólag olyan formából áll,

amely az áru jellegéből következik, vagy

amely a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges, illetve

amely az áru értékének a lényegét hordozza.

[20] Az Európai Unió jogának való megfelelés:

Vt. 122. § (1) Ez a törvény a következő uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálja:

a) az Európai Parlament és a Tanács 2004/48/EK irányelve (2004. április 29.) a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről;

b) az Európai Parlament és a Tanács 2008/95/EK irányelve (2008. október 22.) a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről.

Az Európai Unió Bíróságának joggyakorlata

[21] A C-205/13. számú Hauck GmbH & Co. KG kontra Stokke A/S és társai ügyében hozott ítélet értelmében a pusztán funkcionális, illetve az árunak jelentős értéket kölcsönző formák lajstromozásának az Irányelv 3. cikk (1) bekezdés e) pontjának második és harmadik francia bekezdésében foglalt tilalmának közvetlen célja annak elkerülése, hogy a védjegy által nyújtott kizárólagos és állandó jog olyan más jogok időkorlátozás nélküli fenntartását eredményezze, amelyek fennmaradásának időtartamát az uniós jogalkotó korlátozni kívánta (19. és 31. pont).

[22] A C-299/99. számú Koninklijke Philips Electronics NV kontra Remington Consumer Products Ltd ügyben az EUB azt fejtette ki, hogy az Irányelv 3. cikk (1) bekezdés e) pontjában szereplő okok célja annak elkerülése, hogy a védjegyoltalom a jogosult számára monopóliumot nyújtson műszaki megoldásokra, vagy az áru használati jellemzőire, amelyeket a fogyasztó a versenytársak áruiban is kereshet. Így célja annak megakadályozása, hogy a védjegy jog által nyújtott oltalom túlterjedjen a megjelölések azon rendeltetésén, amely lehetővé teszi a versenytársak által kínált áruk vagy szolgáltatások más vállalkozás áruitól vagy szolgáltatásaitól való megkülönböztetését, így akadályozza, hogy a versenytársak szabadon kínálhassák az említett műszaki megoldásokat, vagy az említett használati jellemzőket tartalmazó árukat a védjegyjogosultjával versenyben (78. pont). Az árunak kizárólag a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges formájából álló megjelölések tekintetében megállapítást nyert, hogy e rendelkezés célja, hogy megakadályozza azon formák lajstromozását, amelyek alapvető jellemzői műszaki funkciót töltenek be, így a védjegyjoghoz fűződő kizárólagosság megakadályozná a versenytársakat abban, hogy ilyen funkciót betöltő termékeket kínáljanak, vagy legalábbis korlátozzák a versenytársak választási lehetőségét azon műszaki megoldás tekintetében, amelyet termékükbe kívánnak belefoglalni (79. pont). Ez a kizáró ok azt a jogos célt is tükrözi, hogy a magánszemélyek a védjegyoltalmat ne használhassák műszaki megoldásokra vonatkozó kizárólagos jogok megszerzésére vagy fenntartására (82. pont). E kizáró ok fennállása még akkor is akadály a lajstromozásnak, ha a szóban forgó műszaki hatás más formák révén is elérhető (83. pont).

- [23] A C-239/05. számú BVBA Management, Training en Consultancy kontra Benelux-Merkenbureau ügyben hozott ítéletben kifejtettek szerint, ha a védjegy lajstromozását különböző áruk vagy szolgáltatások vonatkozásában kérik, akkor az illetékes hatóságnak minden egyes áru vagy szolgáltatás tekintetében meg kell vizsgálnia, hogy a védjegyre az Irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében szereplő kizáró okok egyike sem vonatkozik, és e hatóság a figyelembe vett áruk és szolgáltatások függvényében eltérő következtetéseket vonhat le (32. pont). Az EUB más ügyekben iránymutatást adott arra nézve is, hogy az Irányelv 3. cikk (1) bekezdés e) pontjában szereplő három kizáró ok önálló jellegű, egymástól függetlenül kell őket alkalmazni, és amennyiben az említett feltételek közül csak az egyik teljesül, a kizárólag az áru formájából álló megjelölés vagy ennek a formának a grafikus ábrázolása nem lajstromozható védjegyként [C-205/13. számú Hauck GmbH & Co. KG kontra Stokke A/S ügy 39., 40. pont, C-53/01 – C-55/01. számú Linde, Winward, Rado egyesített ügyek 44. pont].
- [24] A C-30/15. P. számú Simba Toys GmbH & Co. KG kontra EUIPO és társa ügyben az EUB azon az alapon helyezte hatályon kívül az Európai Unió Törvényszékének (a továbbiakban: EUT) az ítéletét, hogy tévesen alkalmazta a 40/94/EK tanácsi rendelet 7. cikk (1) bekezdés e) pontjában foglalt kizáró okot – amely megegyezik az Irányelv 3. cikk (1) bekezdésének e) pontjában foglalt kizáró okokkal. Az ítéletben kifejtettek szerint, a szóban forgó megjelölés egy konkrét áru formájából áll, és nem valamely absztrakt formából, ezért meg kellett volna határozni a szóban forgó konkrét termék műszaki funkcióját, és azt figyelembe kellett volna venni a megjelölés alapvető jellemzői funkciójának értékelésénél (47. pont). A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy valamely megjelölés funkcionális jellemzőinek vizsgálata során az illetékes hatóság végezhet olyan alapos vizsgálatot is, amelynek keretében a védjegybejelentéskor benyújtott grafikus ábrázoláson és esetleges leírásokon kívül figyelembe veszi az említett megjelölés alapvető jellemzőinek megfelelő beazonosíthatóságához hasznos elemeket is (49. pont). Más ügyekben [C-299/99., C-337/12 P - C-340/12. P] sem tudták az illetékes szervek az érintett formát kizárólag a grafikus ábrázolás alapján elemezni anélkül, hogy ne vettek volna igénybe kiegészítő információkat a konkrét terméket illetően (50. pont).
- [25] A C-337/12. P - C-340/12. P. számú Pi-Design és társai kontra Yoshida Metal Industry ügyben az EUB az EUT ítéletét hatályon kívül helyezve elutasította azt az álláspontot, amely szerint a forma funkcionális jellemzői vizsgálatának azon grafikai ábrázolásra kell korlátozódnia, amelynek tekintetében a lajstromozást kérték és a szóban forgó áru tényleges formája nem vehető figyelembe (52., 61. pontok).
- [26] A C-205/13. számú ítéletben kifejtettek szerint az Irányelv 3. cikk (1) bekezdésének e) pontja – szemben a 3. cikk (1) bekezdés b) pontjával – nem írja elő a célzott vásárlóközönség észlelésének kötelező figyelembevételét (33. pont). A megjelölésnek az átlagos fogyasztó általi, feltételezett észlelése nem döntő tényező az Irányelv 3. cikk (1) bekezdés e) pontjának harmadik francia bekezdése szerinti kizáró ok alkalmazása keretében, az legfeljebb az értékelés hasznos eleméül szolgálhat a megjelölés alapvető jellemzőinek meghatározása során (34. pont és C-48/09. számú Lego Juris A/S kontra OHIM ügy 76. pont). Így számításba jöhetnek még további értékelési elemek, mint például az árukategória jellege, az adott forma művészi értéke, a formának az érintett piacon általában fellelhető többi formához képest sajátos jellege, a hasonló árukhoz viszonyított feltűnő árkülönbség, illetve az olyan reklámstratégia kidolgozása, amely elsősorban a szóban forgó áru esztétikai jellemzőit helyezi

Pfv.IV.21.920/2017/3.

előtérbe (35. pont).

Az előterjesztett kérdések szükségességéről

- [27] A szóban forgó, speciálisan térbeli formával kapcsolatos kizáró okok tekintetében az EUB joggyakorlata jelenleg még nem olyan mértékben kiforrott és kimerítő, hogy annak ismeretében ne merülhetnének fel további tisztázásra szoruló jogértelmezési kérdések. A jogalkalmazásban tapasztalható bizonytalanságok a következők:
- Az Irányelv 3. cikk (1) bekezdés e) pontjának második francia bekezdése szerinti kizáró ok alkalmazása körében kizárólag a grafikai ábrázolásból kitűnő információkra kell szorítkozni, vagy figyelembe kell-e/lehet-e venni további információkat is?
 - Az Irányelv 3. cikk (1) bekezdésének e) pontja, különösen, annak második és harmadik francia bekezdése szerinti kizáró okok alkalmazása körében egy konkrét áru formájából álló megjelölés esetén milyen jelentőséget kell tulajdonítani a releváns fogyasztók észleléseinek és a számukra rendelkezésre álló információknak?
 - Az Irányelv 3. cikk (1) bekezdés e) pontjának harmadik francia bekezdése szerinti kizáró ok alkalmazása körében milyen jelentőséget kell tulajdonítani a fennálló párhuzamos oltalomnak, továbbá a formát megtestesítő áru természetének?
- A feltett kérdések ténylegesen problémát jelentenek a jogalkalmazás során és azokat az EUB még nem válaszolta meg teljességgel kimerítően az elvi iránymutatásaiban.

Az első kérdést illetően

- [28] A 28. osztályba sorolt játékok árukra lajstromozni kért térbeli megjelölés a „Gömböc” néven ismertté vált áru foto-realisztikus képe. Az áru egy konvex, homogén mono-monostatikus test, amelynek pontosan egy stabil és pontosan egy instabil, összesen két egyensúlyi pontja van. A test formai kialakítása, valamint az anyagszerkezeti jellemző (egynemű anyagból készült) biztosítja azt, hogy a test mindig egyensúlyi helyzetbe kerül, talpra áll. A célzott műszaki hatás a térbeli alakzat egyensúlyi helyzetbe való visszatérésének képessége. A grafikailag ábrázolt áru tehát kizárólag olyan formából áll, amely a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges. Ez a célzott műszaki hatás azonban a védjegybejelentéshez mellékelt különlenyomatban az áru formájának grafikai ábrázolásából nem állapítható meg.
- [29] A megjelölés alapján felismerhető a kérelmező „Gömböc” elnevezésű áruja. A kérelmező eredeti nyilatkozata szerint is az áru formájára kívánt oltalmat szerezni. A „Gömböc” megalkotásával számos publikáció foglalkozott, a termék nagy sajtónyilvánosságot kapott, és célzottan a fogyasztók számára információkat nyújtó internetes oldalak (www.gomboc.eu) is bemutatják az árut. A releváns (áru iránt érdeklődő) fogyasztók számára tehát ismert, hogy a Gömböc különleges formai kialakítása és homogén anyagszerkezete biztosítja, hogy a tárgy mindig egyensúlyi helyzetbe kerül. A Hivatal a funkció megítéléséhez az így megszerezhető ismeretek figyelembe vételét indokoltnak tartotta. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a megjelölés grafikai ábrázolása alapján a forma által célzott műszaki hatás megállapítható, függetlenül attól, hogy a forma a célzott műszaki hatás eléréséhez önmagában nem elégséges, mert ahhoz más, a grafikai ábrázolásban nem szereplő jellemző is szükséges. A másodfokú bíróság megszorító értelmezése szerint ugyanakkor kizárólag a grafikai ábrázolásból lehet és kell kiindulni; az adott esetben az ábrázolás módjából, az áru egy nézetből bemutatott fotó-realisztikus képéből az a funkció, hogy az ábrázolt tárgy jellemző tulajdonsága, hogy mindig talpra áll, nem állapítható meg, ezért a célzott műszaki hatás nem vizsgálható.

- [30] Ismert az EUB gyakorlatából, hogy az Irányelv 3. cikk (1) bekezdés e) pontjának alkalmazása során a megjelölés átlagos fogyasztó általi észlelését nem kell kötelező jelleggel figyelembe venni, az legfeljebb az értékelés hasznos eleméül szolgálhat [C-205/13. számú ügy 33.,34. pont]. Ugyanakkor egy konkrét áru formájából álló megjelölés esetén, amikor az érintett formát nem tudták kizárólag a grafikus ábrázolás alapján elemezni, a funkcionális jellemzők vizsgálatához a konkrét termékkel kapcsolatos kiegészítő információk igénybe vételét indokoltak tartották [C-30/15. P számú ügy].
- [31] Az olyan áru formája esetében, amely egy tudományágban felmerült elméleti problémára adott, empirikus alapokon álló válasszal jelentős ismertségre tett szert, felmerülhet annak az igénye, hogy a releváns fogyasztók áruval kapcsolatos ismeretei értékelésre kerüljenek a megjelölés jellemzőinek meghatározása során. Indokolhatja ezt az is, hogy az adott esetben a térbeli alakzatot a grafikai ábrázolás csak egy nézetből mutatja, így nem látható a térbeli alakzat teljes formai kialakítása. Az így megszerzett védjegyoltalom terjedelme ezért túl tág lenne, mivel a „Gömböc” árun kívül olyan termékekre is kiterjedne, amelyeknek csupán az egyik oldalnézete mutat azonosságot vagy hasonlóságot a különlenyomat szerinti grafikailag ábrázolt tárggyal.
- [32] A kérdés arra irányul, hogy
- a) kizárólag valamely áru formájából álló megjelölés esetén szigorúan csak a lajstromban szereplő grafikai ábrázolásból megállapítható jellemzők alapján vizsgálható, hogy a forma a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges, vagy
 - b) amennyiben a grafikai ábrázolásból a célzott műszaki hatás ugyan nem állapítható meg, azonban a releváns fogyasztók számára ismertté vált, hogy az ábrázolt forma az egyéb, grafikailag nem ábrázolt tulajdonsággal (anyagszerkezeti jellemzővel) együtt a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges, e fogyasztói észlelés figyelembe vehető-e a kizáró ok vizsgálata során?

A második kérdést illetően

- [33] Az árujegyzék 14. és 21. osztályokba sorolt dísz tárgyak áruk esetében az elsőfokú bíróság a releváns fogyasztók áruval kapcsolatos ismeretei alapján állapította meg, hogy az árunak jelentős értéket kölcsönöz az a matematikai felfedezés, amely során tudománytörténeti kérdések kerültek megválaszolásra, és amelynek a megjelölés szerinti áru a kézzel fogható szimbólumává vált.
- [34] A kérdés az Irányelv 3. cikk (1) bekezdés e) pontja harmadik francia bekezdésének értelmezését illetően is arra irányul, hogy a kizáró ok alkalmazásának vizsgálata során a vásárlónak a grafikailag ábrázolt áruval kapcsolatos ismeretei figyelembe vehetők-e? Vagyis a kizárólag az áru formájából álló megjelölés esetén alkalmazható-e a kizáró ok, ha a releváns fogyasztói ismeretek alapján állapítható csak meg, hogy a forma az árunak jelentős értéket kölcsönöz.

A harmadik kérdést illetően

- [35] a) ponthoz:
Az egyes iparjogvédelmi oltalmi formák egymást hasznosan kiegészítik és ugyanazon árut egyszerre többféle védelem is megillesheti. Az EUB döntéseiben kifejtettek értelmében azonban a védjegyoltalomnak nem lehet olyan szerepe, hogy a szabadalom, használati

Pfv.IV.21.920/2017/3.

mintaoltalom vagy formatervezési mintaoltalom biztosította - időben korlátozott - monopólium lejártát megkerülve, korlátlan időre szóló kizárólagosságot biztosítson a jogosultnak.

A tárgyi megjelölés szerinti térbeli alakzat formatervezési mintaoltalom alatt áll. Ezen oltalmi formában az olyan termék részesülhet, amelynek egyéb feltételek teljesülése mellett, egyéni jellege van. Dísz tárgyak esetében az alkotói tevékenységgel létrehozott egyéni forma, mint esztétikai jellemző az árunak eleve jelentős értéket kölcsönöz.

A kérdés arra irányul, hogy a kizárólag díszítő funkciót ellátó áruk (dísz tárgyak) esetében egy formatervezési mintaoltalom alatt álló termék formája, a már megállapított egyéni jellege alapján eleve kizárt-e a védjegyoltalomból.

[36] b) ponthoz:

A dísz tárgyak esetében az egyetlen funkció a díszítő jelleg; az áru formája, mint esztétikai jellemző kölcsönözhet egyedül az árunak jelentős értéket, amiért a vásárló az árut megvásárolja. A kérdés arra irányul, hogy a szóban forgó kizáró ok alkalmazható-e az olyan áru tekintetében, amelynek a formája kizárólag esztétikai megjelenést, díszítő funkciót lát el; azaz a dísz tárgyak tekintetében az oltalmazni kért térbeli formák szükségképpen ki vannak zárva az oltalomból?

Budapest, 2019. február 6.

Dr. Kovács Zsuzsanna
előadó bíró

Dr. Baka András
a tanács elnöke

Dr. Pataki Árpád
bíró